

**SCURT ISTORIC AL BISERICII INVIERII DIN IERUSALIM
ISTORIA SFINTEI LUMINI**

texte adunate de Ioan Cătălin Iamandi

Istoria Bisericii Învierii din Ierusalim începe în anul 33 dH după învierea și înălțarea domnului nostru Iisus Hristos.

Întemeietorii au fost ucenicii lui Iisus, iar primul episod a fost Iacov, fratele Domnului, din cei 12 ucenici, 11 erau din Galileea, doar Iuda era iudeu.

Buna vestire a avut loc în Nazaretul Galileii, unde a petrecut toată viața până la 30 de ani de aceea este numit Iisus Nazarineanul sau Galileanul, dar niciodată Iisus Iudeul, în acea vreme Galileea nu era legată administrativ sau religios de Iudeea, o parte a populației, erau sirieni greci palestinieni, de aceea se numea Galileia neamurilor, limbile vorbite în epocă sunt aramaica, vechea siriaca și mai rar ebraică și latina, după Alexandru cel Mare, greacă era limba universală a lumii vechi.

În anul 66 după Hristos, se răscoală iudeii contra romanilor, după 4 ani, în aprilie 70 dH generalul roman Titus, ajunge la Ierusalim cu 36.000 soldați după câteva zile ocupa cetatea și o rade efectiv.

După istoricul roman Tacit, numărul morților a ajuns la 600.000.

În jurul anului 67 dH, cu trei ani înainte, creștinii din Ierusalim, au fost obligați să fugă din cetate, atât de iudei cât și de romani și s-au așezat la răsărit de Iordan în cetățile vecine ale Decapolei și Pereii.

Decapole este o provincie vecină cu Galileia având 10 cetăți grecizate întemeiate de ptolomei și seleucizii greci cca. 332-63 î.Hr.

Imediat după moartea lui Alexandru cel Mare, Pella este cetatea din Decapole care a primit cei mai mulți creștini, fiind întemeiată de Nicador, generalul lui Alexandru cel Mare, fondatorul dinastiei seleucizilor, numele orașului este dat în cinstea localității în care s-a născut Alexandru cel Mare, Pella din Macedonia, conform Sfântului Epifanie, în sec. 4.

La 400 de kilometri de Pella este Antiohia, capitala seleucizilor, unde ucenicii lui Iisus Hristos, s-au numit prima oară creștini (Sf. Ap. Luca, Fapte apostolilor).

Ruinele bisericii din Pella, Iordania se vad și astăzi.

În perioada 132-135 d.H, alta răscoală a iudeilor contra romanilor, sub conducerea lui Bar Kohba, și cuceresc cetatea. Împăratul roman Adrian trimite pe generalul Severus care înabusa în sânge răscoala, rezideste cetatea, sub numele, Elia Capitolina, acoperă cu pământ Mormântul Sfânt în timp ce pe muntele

Sionului se ridică templul lui Jupiter. Adrian interzice Iudeilor intrarea în Ierusalim.

În anul 125 dH, împăratul Adrian la Atena se întâlnește cu doi filozofi, Aristide și Kodratus care îi dau apologiile lor, pentru libera exprimare a creștinilor (vezi Eusebiu de Cezareea în Istoria Bisericească).

Împăratul acceptă și da un decret, care interzice prigoanele contra creștinilor, după anul 136 dH, creștinii se întorc din Pella la Ierusalim, dar evreii, nu aveau voie, să intre în oraș.

Biserica din Ierusalim era cu sirienii, palestinieni și grecii.

Primul Episcop al Ierusalimului după întoarcerea din Pella este grecul Marcu 326 dH, de atunci până astăzi biserica Ierusalimului este exclusiv grecească.

În anul 313 dH, împăratul Constantin cel Mare, semnează edictul de la Milan de toleranță față de creștini.

În anul 326 mama sa, Sfânta Elena, la vârsta de 78 de ani merge la Ierusalim, supraveghează săpăturile, scoțând la lumină Golgota lumină, Sfântul Mormânt și Sfânta Cruce, ridică prima biserică a Învierii, care cuprinde Golgota, Sfântul Mormânt, tâmbosirea s-a făcut la 13 septembrie 336 dH, la 200 de ani de la întoarcerea bisericii din Pella, acum apare o tagma de monahi "osarduitori", din monahi greci, sirieni și palestinieni menționată de la 385 dH de Egeria, care a păzit Sfântul Mormânt de la 336 până la anul 1001 dH, când au venit cruciatii.

În anul 614 dH armata lui Hosroe al II-lea, împăratul perșilor cucerește Ierusalimul, ucide 65.000 de creștini și arde Biserica Învierii, cu toate bisericile și mănăstirile din oraș, capturează sfânta cruce, printre robii este patriarhul Zaharia.

În anul 622, împăratul bizantin Iraclie, începe lupta la Ninive, actualul Mosul din Irak, în anul 627 dH, luna decembrie, învinge omorând pe generalul Rhahzadh.

În fața celor două armate. Lupta se da la Tel Gomel, pe aceeași câmpie unde Alexandru cel Mare învinge persii cu 958 de ani înainte.

În tratatul de pace încheiat cu fiul lui Iraclie, Hosroe al II-lea (împăratul Kava al II-lea dH), pune o singură condiție, înapoierea Sfintei Cruci. După trei ani, împăratul Iraclie, intră triumfal în Ierusalim pe poarta de Aur, prin care a intrat Iisus Hristos, în Duminica Floriilor.

Împăratul intră fără coroană, fără haine împărătești, cu Sfânta Cruce în spate

urmand drumul Domnului. El inalta Sfanta Cruce pe Golgota la 14 septembrie 630 dH.

In anul 637 dH, dupa sapte ani, Ierusalimul cade sub arabi, dar califul Omar Khattab, da un decret (Ahtiname), prin care preda Sfantul Mormant, si toate locurile de inchinare, patriarhului grec Sofronie, numit patriarh al neamului imparatesc, al Romeilor, crestinilor vorbitori de limba greaca.

La 1009 califul Egiptului El-Hakim (996- 1021), distruge Biserica Invierii.

In anul 1099, cetatea Ierusalimului este cucerita de cruciati, si ramane in mana lor timp de 88 ani. patriarhul grec este inlocuit de catolicul Arnulfo.

La 1187, sultanul Saladin alunga pe cruciati, fara represalii contra crestinilor, iar dupa trative cu imparatul bizantin Isac Anghelos, da un nou decret care respecta decretul califului Omar si intoarce grecilor toate locurile de inchinare.

La 1229, conducatorul cruciadei a IV-a, imparatul german Friedrich al II-lea, ocupa ierusalimul fara lupta, si nu-i alunga pe ortodocsi.

La 23 august 1244, sultanul Egiptului Salih Ayyub, intra in Ierusalim si da inapoi locurile de inchinare la greci.

La 1453, Mohamed al II-lea Cuceritorul da un nou firman prin care este confirmat patriarhul grecilor Atanasie al III-lea, respectand firmanul lui Omar.

La 1633, vizirul Ibrahim Pasa primeste 80000 taleri de aur si da locurile de inchinare catolicilor .

La 1635, patriarhul Teofan vine la sultan care facand judecata, da iar grecilor, drepturile, prin trei firme.

La 1686, Turcia este invinsa de Austria, Polonia si Rusia. Franta promite ajutor Turciei daca va trece Sfantul Mormant si Biserica Invierii la franci (catolici). Vizirul Ahmed Kupruli, cedeaza presiunilor francilor, dar hotareste printr-un firman ca superiorul ceremoniei pogorarii Sfintei Lumini sa fie patriarhul grec.

La 1735 sultanul intoarce locurile de inchinare grecilor.

La 1740 datorita interventie Frantei se dau catolicilor.

La 1757 sultanul Osman al II-lea (1754-1757) reda locurile de inchinare grecilor.

La 1774 are loc tratatul de la Kuchuk Kainardji (azi Kanairca, linga Silistra Bulgaria) prin care Turcia este obligata sa recunoasca Rusia ca ocrotitoare a crestinilor ortodocsi din Locurile Sfinte.

La 1808, un mare incendiu distruge Biserica Invierii. Sultanul Mohamed al II-lea da prin firman dreptul grecilor de a reconstrui Biserica Sfântului Mormânt, terminată în septembrie 1810 și rămâne până azi așa.

La 1851 după o dispută diplomatică între francezi și ruși se impune Rusia, și sultanul da două firmane la 1852 și 1853 prin care Sfântul Mormânt și Golgota trec definitiv în stăpânirea grecilor, fără a interzice participarea celorlalte confesiuni. Acest regim este validat de tratatul de la Paris la 1856 și de ONU la 1950.

CEREMONIA SFINTEI LUMINI

Din secolul al nouălea până în anul 1480, deci șase secole, în momentul aprinderii candelii, în interiorul sfântului mormânt nu era nimeni.

Patriarhul rostea rugăciunile în afara mormântului, în fața mulțimii.

Când lumina sfântă coboară, se aprindea candela neadormită, ce lumina interiorul Sfântului Mormânt aflat în întuneric dar și ușile erau din gratii, apoi guvernatorul musulman deschidea ca să intre patriarhul și (însoțit de el) aprindea lumânările și le dădea credincioșilor.

Din secolul 15 tipicul este: în dimineața Sâmbetei Mari se sting toate candelile din interiorul bisericii iar Sfântul Mormânt este pecetluit cu ceară, la ora 12, intră în biserică patriarhul ortodox și începe sfânta procesiune cu înconjurarea de trei ori a Sfântului Mormânt după procesiune se rupe sigiliul Sfântului Mormânt și este dusă candelă neadormită, stinsă, patriarhul se dezbracă și rămâne doar în stiharul alb după care intră în Sfântul Mormânt cu patru mănunchiuri de lumânări fiecare format de patriarhul reprezentant al armenilor care rămâne în camera ingerului, patriarhul citește în genunchi rugăciunea specială prin care Iisus Hristos este implorat să dăruiască lumina ca binecuvântare și sfântire oamenilor.

Atunci Lumina Sfântă se arată și se răspândește în biserică și aprindea și candela neadormită, apoi patriarhul împărțea lumina sfântă la credincioși.

Candela neadormită a fost aprinsă prima oară în anul 326 dH când a fost descoperit Sfântul Mormânt.

Cea mai veche mărturisire este în cronică Egeriei o pelerină din Spania,

(**Itinerarium Egeriae**) care a fost la Sfântul Mormânt între 381 și 384. Dar Sfânta Lumină s-a aratat femeilor mironosițe venite la Sfântul Mormânt înainte de a se lumina, "Li s-a aratat doi barbati in haine strălucitoare" Luca 24, 5-6

La Ioan 20, 1-7 să descrie cum au venit Simon Petru, și celălalt ucenic (Ioan) la mormânt care ajungând primul a văzut giulgiul, dar nu a intrat, apoi a venit și Petru care a intrat în mormânt și a văzut acolo giulgiurile.

Cum au putut cei doi să vadă, în interiorul mormântului, dacă era întuneric și mai ales Ioan care nu a intrat? răspunsul îl da Sfântul Grigorie de Nyssa deoarece mormântul era plin, deși era noapte, aceeași Sfânta Lumină a fost pe muntele Tabor, schimbarea la față și la Sfântul Apostol Pavel pe drumul Damascului și sfintii apostoli la cincizecime (Sfântul Ioan Damaschin).

Mărturii

Sfantul Grigorie Luminătorul sec 330 dH

Istoria armenilor Kiriko Gandzaketsi (1201-1271) descrie evenimentele dintre secolul al 4-a și secolul al 13-lea.

Aprinderea minunată unei candelă așezată pe Sfântul Mormânt de Sfântul Grigorie luminătorul armenilor (257- 331dH) datorită lui exista regatul armeniei, este primul stat care recunoaște oficial creștinismul la anul 301-302, iar în 302 este hirotonisit primul arhiepiscop al Armeniei.

Dacă reconstrucția Bisericii Invierii a început la 326 iar Sfântul Grigorie adoarme la 331, rezultă că în acest interval a avut loc minunea.

Istoricul armean scrie:

Se spune că Sfântul Grigore a așezat o candelă în mormântul lui Hristos și prin rugăciunile sale, la rugat pe Dumnezeu, ca la sărbătoarea paștelui locul să se lumineze, cu lumina nematerială fapt care se petrece până în zilele noastre.

Alta mențiune în aceeași lucrare despre o neînțelegere între armeni și georgieni cu privire la data exactă a paștelui.

Rezolvarea a venit de la candelă ce strălucea în Sfântul Mormânt care se spune

că la rugăciunile Sfântului Grigorie luminătorul armenilor se aprinde după porunca lui Dumnezeu în fiecare an.

Sfantul Teodor Savaitul 836 dH trăit 776 -856 dH născut la Emesa, Siria la 19 ani tuns monah la Manastirea Sfântul Sava la 15 kilometri sud est de Ierusalim.

Acesta a stat in mănăstire 41 de ani până la anul 836 când a fost hirotonisit episcop de Edessa, iar două zile mai târziu in Sâmbăta Mare a participat la coborârea Sfintei Lumini.

Mentionarea este in viata Sfantului Teodor savaitul scrisă la anul 860 de episcopul Emesei, Vasile nepotul sau după ce Sfântul Teodor a pranzit cu patriarhul și a petrecut cu ei Vinerea Mare.

Filozoful arab Al Jahiz 848 dH face referiri la Sfânta Lumină ca un pe un siretlic al creștinilor pe care ii consideră slabi si prosti dacă pot crede așa ceva cum fac monahii cu făcliile la Biserica Invierii din ierusalim, care sustin ca undelemnul din candelă se aprinde fără foc noaptea in timpul uneia din sarbatorile lor, rezultă că este cunoscută minunea și in lumea musulmană chiar dacă nu cred în ea.

In cea mai renumita lucrare a sa "cartea despre animale" o enciclopedie cu speciile animalelor monahul francez Bernardus n. 867 dH din provincia Bretagne afirmă ce se intampla in Sambata Mare in ajunul Pastelul.

Liturghia începe în biserică dimineata după ce se termină, vin înăuntru cântând Doamne Miluiește, pana cand un înger vine și aprinde cu lumina candelile, ce atârnă deasupra mormântului.

Epistola episcopului Ereta către emirul Damascului anul 920 dH,
" După ce se stinge orice foc din Ierusalim acolo unde se află Sfantul sau Mormânt este adusă de creștini o candelă învelită în stofa de mătase roșie. si in vreme ce emirul Ierusalimului stă lângă Sfântul Mormânt intrarea este pecetluită si creștinii se află în Biserica Invierii si striga Doamne miluiește deodată se produce un fulger si aprinde candelile cu lumină, este primul martor care spune că Sfantul Mormânt este gol în timpul Sfintei Liturghii și cu pecetea pusă de Emirul musulman al Ierusalimului, primul martor care spune că vine Sfânta Lumină ca un fulger.

istoricul arab Al- Masudi 896- 956dH

Prima referire apare in:"**Livezile de Aur**" o istorie universală.... (sărbătoarea Bisericii Invierii din Ierusalim) creștinii se adună din toate părțile pământului; focul coboară între ei din cer și flăcările se răspândesc în toate direcțiile, mulți musulmani participa la această sărbătoare cât privește acest foc minunat este produs cu o tehnică foarte fină si e o mare taină".

Prima referire în "Cartea de avertizare și revizuire" O Enciclopedie Generală "Elena a construit la Elia (Ierusalim) biserica cunoscuta azi, ca biserica a Înălțării si din acea perioadă focul își face apariția în aceasta, in Sâmbăta Mare in ajunul paștelui.

Juristul consult arab Ibn Qass (cca 940 dH)

" De la paștele creștinilor in Sâmbăta Mare, creștinii ies de la locul mormântului și merg în jurul stâncii care este înconjurată cu o balustradă. De acolo privesc mormântul si toti se roagă împreună și se închină înaintea lui Dumnezeu cel Preaînalt de la rugăciunea de dimineață până la apusul soarelui. Emirul si Imamul templului sunt prezenti. sultanul închide ușa mormântului. Toti stau nemișcați pana zaresc o lumină asemenea unui foc alb care iese din interiorul mormântului, atunci sultanul deschide ușa si intră tinand o lumanare o aprinde cu acel foc apoi iese. Flacăra lumânării aprinse nu arde. O da imamului, care o duce si aprinde candelulele templului.

Când lumânarea a trecut prin trei mâini atunci arde și se preface în flacăra, Conducătorii musulmani aveau controlul absolut, patriarhul sta afară. Mormântul este încuiat si gol. Prima mențiune ca lumina nu arde.

Templul era cupola stâncii al treilea templu sfânt a lumii islamice dupa Mecca si Medina. Aici ducea Imanul Sfânta Lumină.

Templu "Cupola de Aur" a stancii este terminat la anul 691 dH si are în interior stânca de la care s-a inaltat profetul Mahomed.

Prezbiterul preotul catolic Othmarus sec X-lea

"Să văd cu ochii mei trupești la Ierusalim.... ca s-a arătat din cer spre Mormântul Domnului o Lumină nevăzută.

Clericul grec Nikita,

Epistola către împăratul Constantin al VIII-lea porfi-genetul 947dh :

"La 7 aprilie 947 in dimineața Sâmbetei Mari ajunge la Ierusalim, un emir trimis de califul din Bagdad, el se întâlnește cu conducătorul musulman al Ierusalimului și merg împreuna la patriarh sa spuna porunca califului de a interzice sfânta slujbă, căci s-a umplut Siria de creștini. Patriarhul avertizează ca adunarea impozitelor de la crestini va suferi.

Notă: Inițiativa emirului de a înlocui fitilul candelii cu un fitil din fier si totuși candela se aprinde.

"După ce înaintea arhiepiscopului (emirul) a pus un cui de fier în loc de fitil in candela care se afla in Sfântul Mormânt am văzut cu toții cum s-a aprins ca ceara la porunca dumnezeiască, după negocieri patriarhul si emirul sau înțelese la 7000 lire aur pentru a se permite sfânta slujbă.

Persanul Al-Biruni cca 1000 dH

Astronom, filozof, matematician, fizician, istoric, geograf, farmacist, geolog, antropolog, calator istoricește:

" Creștinii au stins opaitile și făcliile lor si așteaptă pana ce zaresc o flacara alba curata care aprinde o candelă si de la această flacăra sunt aprinse candelile la geamie si la biserică".

Distrușterea Sfintei Biserici a Învierii 1009 dH

La anul 1001 dH califul Egiptului Al Hakim si împăratul bizantin Vasile al II-lea au încheiat un armistitiu pe 10 ani .

Califul care avea mamă creștină, a urcat pe tron la 11 ani sub regenta dascălului sau Barjawan.

La 15 ani își omorâ dascălul și preia puterea. Istoricul și poetul Ibn -Al-Qalanisi (1070-1160) în opera sa, "**Istoria Damascului**", explica distrugerea sfintei biserici pentru ca mii de oameni creștini plecau la Ierusalim, să fie de față la Sfânta Liturghie, ce atrage ca un magnet pe musulmani.

Î s-a spus că este o înșelătorie și atunci califul a decis să distrugă biserica. Prigoana s-a întins și împrejur.

În 1011-1012 s-a interzis vinul la sfânta împărțășanie, s-au distrus crucile de pe biserici, apoi s-au daramat mii de biserici, s-au distrus cartile de cult, crucile de pe morminte din orașul Cairo și împrăștierea oaselor creștinilor care au dus la emigrarea în masă a creștinilor din Egipt și Palestina spre imperiul bizantin și Antiohia, vezi Ibn Al Qalani dar și Sibte al Jawzi și episcopul sirian Bar Hebraeus 1226 - 1286 în opera sa "Cronografia".

Richard cel binecuvântat 1.027 dH

Monah și cronograf francez 970- 1.046 dH egumenul mănăstirii Sf Vanne din Lorena, Franța între anul 1004 1.046

În octombrie 1.026 a fost desemnat conducătorul unei grupe de 700 închinători spre Ierusalim, după 7 luni ajunge în Duminică Floriilor în anul 1027 în Ierusalim, adică la 18 ani de la distrugerea Bisericii Învierii în anul 1009 și la 6 ani de la uciderea califulului Al Hakim 1021.

Prima înțelegere pentru refacerea Bisericii Învierii a fost validată în anul 1030, între împăratul bizantin Romanos al III-lea Argyros 1028 -1034 și califul Zahir, fiul lui Al Hakim. În schimbul acceptării reconstruirii bisericii pe cheltuiala și cu lucrătorii săi, împăratul a eliberat toți prizonierii musulmani.

Lucrările au început în anul 1038 și au durat 11 ani fiind terminate de împăratul Constantin Monomahul

Rezultă că slujba din Sâmbăta Mare în anul 1027, avut loc în aer liber, într-o biserică ruinată, în timp ce musulmanii aruncau cu pietre spre creștini, iar una dintre

ele a lovit un preot în timpul slujbei " Păgânii înarmați au supravegheat toată biserică astfel încât dacă nu venea lumina totă să fie omorâți cu sabia, deodată în jurul ceasului al nouălea în timp ce totă se rugau, o candelă s-a aprins cu lumina Domnului, fără ajutorul vreunui muritor, istorisirea lui Richard a fost scrisă de Hughues în cronică sa în anul 1102

Episcopul francez Odolricus 1025 - 1028 dH

A fost episcop de Orleans între anii 1021 - 1030 și a fost închinător la Ierusalim între 1025 - 1028 și a povestit monahului și cronografului Rodolfo Glaber (945-1047), Glaber a trecut toate, în opera sa, Istoria în 5 cărți de la anul 900 la 1.044.

Relatează că deja se înnoptase, când un sarazin a început să strige, în bătăie de joc, Sfinte Doamne Miluiește, cum se cânta la creștini, a smuls o lumânare din mână unui creștin și a fugit, dar a fost cuprins de un demon, și a murit în agonie, în mână celorlalți sarazini.

Exact în acea clipă, flacăra a sărit cu puterea lui Dumnezeu, într-una din cele 7 candelă care erau agatate acolo și îndată le-a aprins și pe celelalte.

Episcopul a cumpărat aceea candelă și untdelemnul și a dus-o în Franța pentru bolnavi. Rezultă că Sfânta Lumina a venit după caderea nopții, într-un loc deschis iar Lumina Sfântă a aprins treptat cele șapte candelă. Așa că Lumina Sfântă a continuat să vină și după distrugerea Bisericii din anul 1009 dH.

Cuvântarea Papei Urban 1095

La Sinodul de la Clermond (Franța), Papa proclamă oficial începerea primei cruciade. În anul 1107 cuvântul Papei a fost introdus în lucrarea sa "Istoria Ierusalimului" de preotul și poetul Baldricus (1050-1130), care a fost de față în 1095, fiind egumenul mănăstirii Bourgeil, iar în anul 1107, a fost uns episcop al orașului Dol (Franța). "căci în zilele patimii sale, toate candelălele din mormânt și din jurul lui se aprind la dumnezeiască poruncă".

Dar în anul 1238, papa Grigore al nouălea, proclamă ne-autenticitatea minunii și interzice participarea catolicilor la ceremonie, hotărâre valabilă până astăzi. În epistola din 9 martie 1238 trimisă patriarhului latin (catolic) de la Ierusalim, Gerard de Lausanne, papa Grigore al 9-lea " deoarece Domnul nu are trebuința de minciunile noastre, hotărâm potrivit cu stăpânirea noastră, ca oricine îndrăznește să creadă în ea să numai meargă niciodată în acel loc"

Cucerirea ierusalimului de cruciați anul 1099

Proclamarea primei cruciade de papa Urban al 2-lea, cu scopul eliberării sfintelor locuri, a fost prezentată drept "Deus Vult" (Voia Lui Dumnezeu).

Participantii și -au asigurat anularea datoriilor, protecția averilor și iertarea pacatelor spre adorarea multimii.

În anul 1099 în luna mai armatele adunate la Constantinopol trec marea în Asia Mică. Cu ajutorul împăratului bizantin Alexie I Comnenanul, după 3 luni asediază Antiohia în Siria iar după 9 luni o cuceresc și macelaresc pe toți musulmanii. (03 iunie 1098).

În data de 7 iunie 1099, 12.000 pedestri și 1.500 călăreți ajung la Ierusalim iar după 40 de zile de asediu la data de 15 iulie 1099, cuceresc cetatea măcelarind pe musulmani, arzând de vii pe evreii în sinagogile lor .

Martori oculari ex. Fulcherius spune, 10000 au fost decapitați în Templu, sângele era până la glezne, nu le au crutat nici pe femei, nici pe copii.

Guillaume de Tyr, scrie același lucru.

Cronograful și preotul catolic Raymond d'Agiles scrie " În templul lui Solomon și în curtea lui bărbații înaintau călare, sângele ajungea până la genunchi" aceste crime oribile au continuat și în anii următori și au avut consecință directă, asupra minunii Sfintei Lumini, exemplu pe data de 13 aprilie 1204, ziua cuceririi Constantinopolului, de participantii la a patra cruciada, au fost ucisi locuitorii ortodocși, jefuite bisericile și mănăstirile. După caderea cetății sfinte în data de 15 iulie 1099 s-a proclamat apărător al Sfântului Mormânt, conducătorul cruciadei și a măcelarilor, Godfroy al IV-lea de Buillon (refuza din smerenie titlul de rege).

Patriarhul grec Simeon exilat de musulmani în Cipru s-a întors, dar catolicii au interzis să săvârșească Sfânta Liturghie, silindu-l să părăsească din nou Cetatea.

La 1 august 1099, Arnulfos de Choochues, este primul catolic latin ales Patriarh al Ierusalimului, Rymond de Agilles arata ca hirotonia lui nu este canonica caci a devenit Patriarh fara sa fi fost macar diacon si a avut o viata pacatoasa.

In vara anului 1099 ajunge la ierusalim in fruntea unei flote de 120 corabii, Daimbert episcop de Pisa. Godefroy avand nevoie de flota il pune pe Daimbert ca patriarh in decembrie 1099.

În Sâmbăta Mare a anului 1100 Daimbert este primul Patriarh latin al Ierusalimului rânduind în calitate de conducător al ceremoniei Sfintei Lumini ,deși ceremonia se face după rânduiala, pentru prima data, Lumina Sfântă nu coboară.

Preotii latini consideră că faptele lor nu sunt încuvintate de Dumnezeu și poruncesc cruciaților sa-si spovedească păcatele si mai intai crimele din timpul cuceririi cetatii. Dupa aceasta îndelungată procedura, când aproape se înnoptase s-a arătat Sfânta Lumină.

Anul următor în Sâmbăta Mare în 20 aprilie 1101 pentru prima oară Sfânta Lumină nu coboară, latinii dupa al doilea esec se tulbura.

Inteleg ca Dumnezeu nu binevoiește in ei și se tulbură, a doua zi in dimineața duminicii de Paște rugăciunile continua, dar este inutil.

Văzând aceasta latinii catolici incep să se retragă, profitând de ocazie preoții greci cu ortodocși sirieni încep singur Sfânta slujbă acest fapt este descris de 8 cronograf din care trei francezi, Fulcherius, Bartolf si Gilbert, egumenul Ekkehard, englezul William, italianul Caffaro, armeanul Matheos al Edessei, si un francez anonim (Codicele L).

Cronograful francez Fulcherius (1101)

Preot si cronograf, A fost preot militar al regelui Balduin I, a ajuns la Ierusalim la anul 1100 si a plecat la anul 1127.

” În Sâmbăta Paștelui toți erau uimiți, deoarece Sfânta Lumină, nu s-a arătat la Mormântul Domnului. Nu explica motivele, nu spune ca a venit Sfânta Lumină în ziua următoare Duminica Paștelui 1101”

Codicele L

Este un manuscris în limba latină, autor necunoscut probabil franc atribuit greșit lui Fulcherius apărut în colecția GESTA DEI PER FRANCUM la 1611 de Bongas:

“După ce a trecut ceasul al nouălea azi patriarhul latin cantand de trei ori, Doamne miluieste cu umilinta a aluat Cheile Sfântului Mormânt și deschizând ușa a intrat înăuntru a căzut în genunchi cu lacrimi înaintea mormântului și se ruga pe Dumnezeu Atotputernicul se asculte rugăciunile lumii si sa trimita Sfânta Lumină ca si datile trecute.

Noi propunem să se cânte Doamne miluieste și repetam rugăciunile noastre către cel Preaînalt nădăjduind că patriarhul atunci cand va iesi din mormânt ne va oferi Lumina lui Dumnezeu pe care o va găsi acolo, dar atunci cand călduroasele lui rugăciuni și cantări sau prelungit a ieșit în cele din urmă cu o fata mahnita din mormânt, fără să fi primit binecuvântarea pe care o ceruse, un sentiment chinuitor de deznădejde a cuprins pe toti care erau de față.”

Principalul vinovat a fost considerat patriarhul Daimbert.

Acuzatii impotriva lui Daimbert o face istoricul german Albert de Aachen în secolul al XII-lea ca a ascuns daruri pretioase de la regele spaniol Alphonse al VI-lea ca sa devina Patriarh de Ierusalim, ca a ascuns 20.000 galbeni daruti de regele Bauldouin si ca a macelarat grecii creștini din Kefalonia.

Acuzatii face și istoricul Bizantin Anna Comnena care îl face responsabil pentru catastrofele din Kefalonia, Lefkada si Zarinthos, unde corabiile flotei genoveze au jefuit si ucis locuitorii greci la ordinul lui Daimbert. (vezi opera sa Alexiada).

A doua zi in Duminica Pastelui Daimbert intra iarasi in Sfantul Mormant, dar fara rezultat.

Atunci împreună cu ceilalți clerici latini decid să facă slujba la biserica Domnului, adică La moscheea Cupola Crucii transformată de cruciați în biserică. Moscheea a fost pe locul templului lui Irod, ridicat pe locul Templului lui Solomon Cei rămasi, greci și sirieni în Biserica Învierii au făcut slujba convenită și minune s-a aprins o candelă din interiorul Sfântului Mormânt, dar mormântul era încuiat, cheile erau la Daimbert.

Aparitia Sfintei Lumini la rugăciunile ortodocșilor a fost considerată ca o dumnezeiască bunăvoință față de biserica ortodoxă și o dezaprobare a regimului impus de cruciați.

Profesorul conferențiar de religie de la Colegiul Dartmouth Christopher Macevitt susține lipsa de smerenie a Patriarhului și ca Baldoiu I la 15 aprilie, deci cu 4 zile înainte, îl scoate pe Daimbert din drepturile sale acuzându-l de un plan pentru asasinarea sa.

Patriarhul își manifestă regretul, este repus în funcție pentru ceremonia Sâmbetei Mari.

Autorul cărții crede că și Collin Morris, profesor de istorie medievală la Universitatea Southampton, că eșecul nu este legat de păcatele unui om ci de păcatele cruciaților biruitori ca și Baldoiu I și a călcat cuvântul de multe ori.

Când a fost primit de bătrânul grec Teodor Conducătorul cetății Edessa din Mesopotamia de Nord (azi Urfa din Turcia) după câteva zile a organizat uciderea lui și ocuparea Cetății, a ordonat macelurile populației din Cetatea Apolonia (Arsour) la 29 aprilie 1101 și din cetatea Cezareea la 17 mai 1101, adică la câteva zile după eșecul venirii Sfintei Lumini de la 20 aprilie 1101.

Istoria lui Bartolf (1101)

Opera latină GESTA FRANCORUM EXPUGNANTIUM HIERUSALEM (faptele francilor care au invadat Ierusalimul scrisă de un cronograf francez numit Bartolf.

Se menționează că sâmbătă după eșec, Daimbert rostește o cuvântare lungă în care se acuză pe sine și se recunoaște vinovat și vrednic de pedeapsă, a doua zi lumina a aprins o candelă din Sfântul Mormânt după plecarea Patriarhului cu ceilalți catolici, raman grecii, sirieni și armenii.

Cruciații și catolicul italian Caffaro (1101)

Născut în 1080 la Casifelone sat lângă Genova într-o familie aristocrată, l-a însoțit pe Godefroy al IV-lea de Buillon în prima cruciadă.

După întoarcerea în Italia a devenit comandantul flotei geneveze, diplomat, Ambasador al papei Calist II-lea la regii Barcelonei și Castiliei și la Împăratul german Friedrich Barbarossa. Lucrarea sa LIBER DE LIBERTATIONE CIVITUM ORIENTIS

(Eliberarea cetatilor Rasaritului) este terminate la 1155 si are in plus o motivatie adusa de Daimbert.

Sfanta Lumina s-a aratat cat timp erau sub ocupatie musulmana, dar acum dupa ce ei sunt ei stapani, nu ar mai avea rost ca ei sunt crestini. Dar nu mai mentioneaza ca Sfanta Lumina a venit a doua zi dupa plecarea catolicilor.

Evident ca incearca sa micsoreze esecul si sa apere prestigiul Bisericii Catolice. In plus mentioneaza ca fiecare privind in sus vedea cum candelul din interiorul Mormantului se aprindeau pe rand una dupa alta, minune descrisa si de alti martori oculari.

Istoricul german EKkehard

Monah bavarez, fost egumen al Mănăstirii Aura este unul dintre cei mai importanti istorici germani din Evul Mediu, a relatat din mărturiile clericului Hermann in lucrarea sa Hierosolymita. Nu se menționează că în Biserica Învierii au rămas grecii și sirienii. Aminteste de aprinderea minunată a 16 candelul în timpul vecerniei.

Istoricul englez William of Malmesbury (1101) Monah si cronograf (1090-1143)

In cartea a patra a lucrari sale, GESTA REGUM ANGLORUM, (Istoria regilor Angliei), terminate in 1126, descrie cruciada intaia de la martori oculari.

Doua amanunte – sirianul care a vazut primul candela aprinsa in mormantu incuiat si gol, aprinderea candelulor din biserică in mod minunat.

Istoricul armean Matheos (1101) Istoric si preot

Nascut la Edessa are lucrarea Cronica terminata in 1136. Menționează că eșecul s-ar datora păcatele francilor care au rânduit femeii să slujească la Sfântul Mormânt și în toate mănăstirile din Ierusalim, care erau gata să exileze pe armeni, greci, sirieni și georgieni dar acum dupa acest semn dumnezeiesc au îndepărtat

femeile din mănăstiri și au permis introducerea fiecărui neam la mănăstirea sa, nu menționează plecarea Patriarhului.

Istoricul francez Guibert (1101), Guibert de Nogent (1053-1124),

Monah benedictin teolog și istoric francez. Din 1104 egumen a Mănăstirii Notre Dame de Nogent, Din anul 1108 a scris istoria primei Cruciade cu titlu DEI GESTA PER FRANCOS (Faptele lui Dumnezeu prin mijlocire Francilor). Relatarea este pe bază de martori.

Menționează că Lumina a venit și în anul în care fitilul a fost înlocuit cu un metal și ca în anul 1100 Sfânta Lumină a venit abia după mărturisirea păcatelor făcute de cruciați și abia noaptea a venit Sfânta Lumină. În anul următor 1101, minunea nu s-a săvârșit iar după o noapte fără bucurie păzitorii bisericii i-au vestit că se aprinsese candelile Sfântului Mormânt .

Flacăra lui Dumnezeu se aprinde și nu dintr-o dată, ci treptat, aproape 50 de candelile. Confirmă că minunea a fost în timp ce catolicii mergeau la biserica Domnului, fosta moscheie.

Episcopul Daimbert a fost considerat unul din cei mai vinovați, regele Bauldouin după câteva luni îl alungă din Cetatea Sfântă și îl înlocuiește cu Evremar dar la ceremoniile Sfintei Lumini a rânduit conducător un arhieru orthodox pe egumenul Sfintei Mănăstiri Sfântul Sava, care la acea perioadă îl înlocuia pe patriarhul grec exilat.

Egumenul rus Daniil(1105- 1107)

Vine de la o mănăstire din gubernia Cernigov, istoricul Victoria Clark susține că după eșecul din 1101, regele Baldouin a readus grecii la Sfântul Mormânt deoarece a calculat costul ei.

După cucerirea de cruciate, Sfânta Cetate era aproape părăsită ca urmare a măcelului, pentru restabilirea normalității religioase și a înfloririi dar și pentru a evita un nou eșec regele a înapoiat Cheile Sfântului Mormânt, grecilor .

Alt factor posibil de influență a fi putut fi soția regelui Arda, armeanca ortodoxă ca și tatăl ei Thoros, stăpânul Marashului.

La fel a fost și următoarea regină a Ierusalimului Morphia, armeanca și ortodoxă soția următorului rege Baldouin al II-lea.

Egumenul Daniil cere permisiunea regelui să pună o candelă în Sfântul Mormânt, din partea neamului rusesc și din respect pentru principii ruși:

" Am așezat cu mâinile mele cele păcătoase în locul unde se aflau sfintele picioare ale Domnului nostru Iisus Hristos. Candela grecilor, se află acolo unde era întins capul lui, iar candela Sfintei Manastirii Sfântul Sava și a tuturor mănăstirilor, pe locul cu pieptul lui căci acestea sunt conform randuiei ca grecii și Sfânta Manastire Sfântul Sava să așeze candelile acolo în fiecare an"

Cu binecuvântarea lui Dumnezeu cele trei candelile s-au aprins la acea ceremonie însă nici o candelă aparținând latinilor și care erau agățate deasupra nu a primit lumina, această mărturie confirmă hotărârea regelui de a aduce pe greci înapoi.

Este deschisă Calea de mijloc aleasă de regele Bauldouin pentru guvernarea Sfântului Mormânt.

Primul este egumenul Sfintei Mănăstiri Sfântul Sava în fața Sfântului Mormânt cu clerici ortodocși, catolicii stau în spate, lângă rege, rol secundar, dar după ce Sfânta Lumină vine și luminează Sfânta Biserică, regale da lumanarea sa episcopului latin Evremar care descuie Sfântul Mormânt, aprinde lumânarea și o da regelui care o împarte mulțimilor. Așa era și normal după eșecul din 1101, când Sfânta Lumină a aprins cele trei candelile din interior.

Fenomenul ceresc legat de Soare

Între anii 2005 - 2008 în dimineața Sâmbetei Mari, soarele a avut o aureolă luminoasă, un curcubeu ceresc care a durat câteva ore. A început în fiecare an, în Sâmbăta Mare, la ora 8 dimineața iar la ora 14, când se arata Sfânta Lumină aureola dispărea.

Măsurătorile științifice ale fizicianului rus Andrei Volcov în sâmbăta mare 2008

Aparatul a fost un osciloscop conectat la un laptop dotat cu un program, locul era la 10 metri de Sfântul Mormânt, și prioritatea o avea înregistrarea spectrului radiației

electromagnetice pe anumite frecvente.

In interviul dat peste un an, la 21 aprilie 2009 ziarului rusesc Vera (credință)

” în ultimii 12 ani mă ocup cu plasmă de temperatură scăzută, este un gaz foarte ionizat, este folosit recent in chirurgia cu bisturiu sub flux de plasma foarte subtire care se incalzeste pana la 5000-7000 grade.

Dar plasma de temperature joasa 40-80 grade poate cicatriza ranile.

Exemplu: Apariția Sfintei Lumini este însoțită de apariția plasmei de temperatura scazuta exemplu lumina nu arde mâinile sau fata, străluciri care străbat zidurile bisericii atât înainte cât și după venirea Sfintei Lumini, aceste fenomene sunt unice dar noi cercetăm plasmă de temperatură joasă doar in vid, plasma de temperatură scăzută, poate exista doar în condiții strict determinate și la foarte multe umezeală dar deasupra Sfântului Mormânt, la Paște, este o atmosfere uscata, nu există umezeală și nici o sursa puternica cu diferența de potential, acolo se arată străluciri ,fascicule luminoase care după părerea sa se transformă în scânteii și dau naștere la Sfânta Lumină. Aparatul sau a inregistrat o schimbare de fascicul de radiații din cauza unui semnal necunoscut. Indata ce patriarhul a iesit cu Sfânta Lumină după analizarea semnalelor radio arata ca înainte de arătarea Sfintei Lumini a avut loc o descărcare electrică,

- Fenomenele plasmei sunt o minune căci nici cea mai mică condiție pentru realizarea ei nu există în biserică,

- Încărcătura electrică a aerului este vizibila, si fara aparate, caci multi simt ca li se ridica părul de pe mâini, posibil doar la mari diferențe de potential electric, exemplu dacă casa ar fi din quart si afara ar fi furtuna. Dar la Paste este vreme frumoasa iar Sfanta Biserica este construita din material diferite, marmura, roca, lemn cu multe spatii auxiliare și totuși se crează o mare diferenta de potential si apare o incarcare electrica in aer. Sfanta Lumina este insotita de descarcare electrica.

Istoricul și diaconul German Albert de Aachen.

Este autorul lucrării **Historia Ierosolimitana** (Istoria Ierusalimului)

Relatează de la cruciații germani ”Mai mult in acel an 1119 al doilea al domniei lui Balduin II, in marea sâmbătă a Paștelui, la o zi după uciderea de către beduini a lui

Geoffrey și a soldaților despre care am amintit, a fost acela când pentru a se întări credința în Învierea lui Hristos prin harul lui Dumnezeu o lumină din cer a aprins într-o clipă candela cu undelemn care se afla pe mormântul Domnului în acea noapte de Paște. Atunci unor închinători în jur de 700 care se închinaseră Domnului Iisus în Ierusalim înaintea mult cinstului său Mormânt și văzuseră minunea cu flacăra care s-a aprins din cer plecarea din Ierusalim cu bucurie și fericire în inimile lor cu scopul de a merge la apele Tordanului, când deodată s-au arătat sarazinii, cruzii ucigasi i-au urmărit ucigând 300 și robind 60.

Petru Venerabilul 1147

Petru de Montbossier (1092- 1156) este a treia persoana cinstita ca sfant de biserica catolica, care preamărește minunea Sfintei Lumini, a fost Egumenul Mănăstirii Cluny (Franța) are zeci de studii teologice epistole, cântări, poezii etc, are două lucrări cu referire la Sfânta Lumină Adversus Iudaerum in veratam împotriva încăpățânării evreilor scrisă în jurul anului 1144.

“Nu a trecut multă vreme și deodată o lumină cerească a strălucit în întunericul celor necredincioși din cele cerești o flăcără enormă a luminat pământul. În Sfânta Sâmbătă care precede Duminica Paștelui, a Invierii, Mormântul Mântuitorului strălucea”. Se refera la două minuni simultane,

- Flacăra se coboară din cer
- Mormântul Sfânt care strălucește și luminează.

A doua lucrare asta are titlul SERMO IN LAUDEM SEPULCHRI DOMINI cântare de laudă la Mormântul Domnului și este cuvântarea rostită între 1146 - 1147 înaintea Papei “Tu îndrepti o flăcără să coboare din cer la Mormântul fiului Tău pe care numai aceștia, creștinii îl cinstesc... Prin flacăra care se trimite din cer strălucește mormântul înăuntru căruia se odihnește Fiul Tău care s-a adus ca jertfa pentru folosul nostru”

Codicile 79 din Biblioteca din Torino 1149

Din 1149 in limba greaca

"Este un lucru obișnuit ca în Sfânta și marea Biserică din Ierusalim a prea Sfintei Invierii în fiecare Sfântă Sâmbătă o nouă și cerească lumină să aprindă candelile de deasupra dăătorului de viață și Dumnezeiescului Mormânt, deodată nu numai interiorul mormântului ci și întreaga Biserică a Invierii a strălucit de lumină" se observa sincronizarea luminării Sfântului Mormânt și a Sfintei Biserici.

Egumenul islandez Nicholas Bergsson 1154 si doi islandezi anonimi

Monah si cronograf mai tarziu ajunge egumen al Manastirii Piera din Nordul Islandei a plecat la Ierusalim in anul 1150 si se intoarce in anul 1154 "Acolo exista biserica unde se afla Mormantul Domnului si locul in care a fost infipta Crucea Domnului, unde oricine poate vedea limpede sangele lui Hristos pe piatra ca si cum ar curge acum. SI astfel va fi pana in Ziua Judecatii. Acolo barbatii primesc o lumina care se pogoara din cer in ajunul Pastelui. Se numeste Biserica Sfântului Mormant, si este deschisa deasupra Mormantului.

Episcopul german Teodorich 1172

Fost Episcop de Nurburg a vizitat Ierusalimul intre 1171-1172, martor ocular al minunii.

"Este ceva obisnuit ca Lumina sa se arate la anumite ceasuri si in anumite locuri.... In ziua in care noi smeritii, fratii inchinatori asteptam Sfanta Lumina, indata dupa ceasul al noulea a venit..."

Istoricul persan Ali al Herat 1173

A trait intre 1150-1215 a scris in araba lucrarea Locuri de inchinare.

"Biserica Invierii este una din cele mai minunate cladiri din lume. In ea se afla Mormantul pe care crestinii il numesc Inviere. Si asta pentru ca ei cred ca acolo s-a savarsit invierea lui Mesia...In acesta Biserica are loc coborarea Luminii.

Cucerirea Ierusalimului de sultanul Saladin sau Salah Al Din la 1187.

A trait intre 1138 - 1193 si este considerat unul dintre cei mai mari eroi ai lumii islamice, a fost sultan al Egiptului si al Siriei si Palestinei adica de la Nil la Eufrat. Din parinti kurzi din nordul Irakului, respecta morala si virtutile religiei musulmane, respecta tratatele cu dusmanii iar generozitatea si milostenia sa era renumita.

In lucrarea **Istoria lui Salah-al-Din** spune: "Acest mormant (a lui Hristos) este epicentrul locului de inchinare, este locul acela in care crestinii cred ca Lumina vine la una din sarbatorile lor".

El a unit pe toti musulmanii din Nordul Irakului pana la Nil si i-a indreptat contra cruciatilor.

La 03 iunie 1187 in ajunul bataliei de la Hatin, regele Guy de Lusignan conduce 20000 de cruciati contra lui Saladin in mijlocul pustiei, la vest de Marea Galileii.

Dupa o retragere maiastra ii atrage in cursa pe cruciati, in mijlocul pustiei, dupa ce ocupa singura sursa de apa.

A doua zi a urmat cea mai mare infrangere a cruciatilor care pierd si Sfanta Cruce luata ca aparare. Au scapat doar 3000 de cruciati care au fost asediati in Ierusalim dupa trei luni.

Dupa un lung asediu, considerand ca nu mai au sanse, principele Balian de Ibelin, propune sultanului predarea cu conditia sa fie liberi. Saladin refuza initial insa Balian ameninta ca va ucide toti prizonerii musulmani si va da foc la toate locurile de inchinare ale Islamului. Saladin accepta cu conditia ca fiecare sa plateasca o taxa baneasca.

O parte au depus taxa ceruta (barbatii zece dinari, femeile cinci si fiecare copil cate doi) dar au ramas circa 11000 locuitori fara posibilitatea de a plati.

Principile Balian propune sa fie eliberata multimea si sa raman el ostatic pana ce se va aduna suma.

Propunerea este refuzata. Dar cand Saladin vede femeile si copii, care isi pierdusera barbatii in lupta de la Hatin isi schimba parerea fiindu-i mila.

Atunci a poruncit eliberarea celor robiti, si a oferit daruri bogate din visteria personala tuturor vaduvelor si fetelor de nobil nemaritate.

Caz unic in istoria militara !

Scriitorul arab Ibn al Athir scrie " Marele patriarh al francilor a iesit din Ierusalim luind cu el visterii care apartineau de fapt bisericilor, a caror valoare numai Dumnezeu putea sa le evalueze...Unii l-au sfatuit pe Sultan sa confiste toate cele pe care patriarhul le rapise, pentru apararea Islamului, insa el a zis " Nu voi savarsi niciodata o fapta vicleana impotriva lui "

Secretarul Imad al Din l-a anuntat pe Saladin ca patriarhul catolic a luat cu el obiecte si bijuterii care depasesc valoarea de 200000 de monezi de aur, caci luase si aurul curat pe care Imparatul Manuil Comneanul, a acoperit mica cupola a Sfantului Mormant.

In ciuda insistentelor sultanul refuza.

La 02 octombrie 1187 dupa 88 ani de ocupare cruciata armata lui Saladin intra in Ierusalim.

Saladin da un decret prin care Sfantul Mormant si Golgota sunt date grecilor, ceea ce contribuie la alianta cu imparatul bizantin Isac Anghelos.

" Hotarasc ca de acum inainte patriarhul romeilor (grecilor), pe care Ierusalimul il are aici, sa randuiasca toate neamurile nazareilor (crestinilor), adica pe toti care vin aici, armeni, copti, sirieni, nestorieni si franci si toate celelalte neamuri care sunt nazarei. Kamame (Biserica Invierii) el sa o randuiasca si in asa numitul mormant al lui Iisus, el sa intre ca sa ia Lumina de acolo si sa o imparta tuturor Nazareilor si Biserica Invierii sa raman de acum inainte neatinsa si nimeni dintre musulmani sa nu indrazneasca sa o transforme in moscheie, iar Nazareii sa intre neimpiedecati in ea.

Asa hotarasc si nimeni dintre musulmani sa nu indrazneasca sa incalce hotararea mea."

Si s-a respectat de toti musulmanii.

Cronica lui Richard si Istoria lui Ambrosius

Egumenul englez Richard de la manastirea Sfanta Treime din Aldgate din Londra
Despre Sambata Mare a anului 1192 scrie:

" In ajunul Pastelui, Saladin, insotit de suita sa, a mers la preacinstitul Mormant al Domnului din Ierusalim. A mers acolo cu scopul de a descoperi adevarul referitor la flacara cereasca care, fara intrerupere, printr-o dumnezeiasca putere in fiecare an, in acea zi se aprinde o candela.

Pentru un oarecare timp, Saladin si alti turci au urmarit cu atentie evlavia multor robi legati in lanturi precum si rugaciunea lor fierbinte cu lacrimi pentru a primi mila lui Dumnezeu.

Deodata, inaintea ochilor lor a venit dumnezeiasca flacara si a aprins candela si a inceput sa arda cu stralucire....

Sarazinii uimiti de o minune atat de vadita negau ceea ce au vazut, sustinand ca flacara a fost o mestesugire ca sa-i insele.

Dorind sa se incredinteze Saladin a poruncit sa se stinga candela care s-a aprins cu dumnezeiasca putere. Dupa ce a fost stinsa ea indata s-a reaprins cu dumnezeiasca interventie. A stins-o si a treia oara dar si a treia oara s-a reaprins....

Sultanul a fost uimit si miscat pana la durere de vedenia acestei minuni si de credinta si devotamnetul crestinilor"

Insuflat de duh profetic a declarat cu tarie " Fara indoiala, fie voi pleca degraba din aceasta viata, fie voi pierde stapanirea cetatii"

Si Saladin a murit in Postul Mare in anul urmator pe 03 martie 1193.

Istoria lui Ambrosius

"Istoria razboiului sfant" in franceza veche scrisa la 1200, ca martor ocular la Cruciada a III-a, Richard Inima de Leu.

Mentiunea ca erau prizonieri in lanturi este exacta istoric caci in aprilie 1192, Saladin si Richard Inima de Leu erau in confruntare iar singurii crestini din cetate erau prizonieri in

lanturi din care multi englezi, in afara de Patriarhul grec si putini clerici, ortodocsi care primisera toate drepturile asupra Bisericii Invierii de la Saladin.

In 1191 nu putea fi nici un prizonier caci flota lui Richard a ajuns in portul Accra la 08 iunie 1191.

In 1193 idem caci inca din toamna la 1192 se incheie armistiul prin care Richard obtine de la Saladin schimbul de prizonieri si intrarea libera a crestinilor in Ierusalim, desi cetatea ramane in mana musulmanilor.

Geograful Yaqut (1128)

A trait intre 1179 - 1229, a fost geograf, istoric si etnograf, din parinti greci, vandut de mic ca sclav, ajuns la Bagdad apoi in Siria.

Lucrarea **Mu'jam al Buldan** (Dictionarul neamurilor) scrie :

"Qumamah (Biserica Invierii) este marea biserică a creștinilor din Ierusalim.... Acolo exista un mormant pe care creștinii îl numesc al Kayamah (Invierea) datorită credinței lor care spune că acolo a înviat Mesia... Într-o parte a bisericii există o candelă în care spun ei, un foc coboară din cer și aprinde fiulul "

Persanul Zakarya al Qazwini (1260)

Medic, astronom, geograf, istoric (1203 - 1283)

Opera sa "Minunile creației și aspectele minunate ale lucrurilor care există "

"Qummamah (Biserica Invierii) o biserică mare care aparține creștinilor...într-o parte a acestei biserici există o candelă, pe care, precum spun, o lumină ce coboară din cele cerești o aprinde într-o zi anume rânduită".

Scriitorul englez John Mandeville(1357)

A alcătuit o culegere de povestiri de călătorie din toată lumea în jurul anului 1357, în franceza normandă, adunate de la călători reali dar prezentate ca propriile lui aventuri, numită " The travels of Sir John Mandelville"

" In fiecare Vinerea Mare se stinge singura iar in Duminica Pastelui se aprinde iarasi singura, exact in vremea cand Domnul inviaza din moarte la viata". Greseala Duminicii in loc de Sambata pentru ca nu este martor.

Imparatul Ioan VI Cantacuzinul 1360

Nascut la 1293 moare la 1383 fost imparat intre 1347 - 1354. In 135 la un an dupa abdicare se calugareste la Sfanta Manastire Sfantul Gheorghe- Mangana din Constantinopol.

La 1360 scrie Apologia III contra musulmanilor referitor la Minunea Sfintei Lumini care se savarseste inaintea stapanului musulman al Ierusalimului.

In vreme ce crestinii se afla acolo la (Sfantul Mormant) canta imnul invierii lui Hristos, coboara o lumina de sus care aprinde cele trei lumanari care se afla in Mormantul lui Hristos inaintea caruia se afla stapanitorul musulmanilor.

Perdikas Efeseanul sec IV

A trait in Efes, a fost secretarul personal al mitropolitului de Efes si a facut un pelerinaj la Ierusalim si a fost martor al Sfintei Lumini.

" Dar cel mai important lucru care este vadit pentru credinciosi si necredinciosi este ca in ziua universala a Invierii Domnului se face aratata revarsarea stralucitoare a Preasfintei Lumini care imparte credinciosilor sfintenie si lumina.

Arhimandritul rus Grethenie cca anul 1400

A plecat din Moscova si a ajuns la Ierusalim la anul 1400 si a scris la 1426. Mentioneaza ca mormantul este gol, intrarea patriarhului grec impreuna cu cel armean se face dupa ce interiorul Sfintelui Mormant se umpluse de dumnezeiasca lumina.

Calatorul german Johann Schiltberger

Nascut 1380 intr-o familie de nobili langa Lohhof in Bavaria.

In septembrie 1396 participa la Cruciada regelui Sigismund al Ungariei impotriva turcilor, cade prizonier la Nicopole si este dus in Turcia.

In 1402 dupa infrangerea turcilor in lupta de la Ankara este luat prizonier de mongolii lui Tamerlan. In 32 de ani de robie a calatorit din Egipt in India si Siberia.

In 1427 reuseste sa evadeze si se intoarce in tara. A fost de doua ori la Ierusalim. "In ajunul pastelui se vede o stralucire deasupra mormantului care seamana ca un foc. Multi oameni vin acolo din Armenia, Siria si din tara preavestitului Ioan(Etiopia) sa vada aceasta stralucire inaintul bisericii."

Istoricul elvetian Felix Fabri (1483)

Monah si istoric (1442-1502) s-a nascut la Zurich, a fost si de doua ori in Tara Sfanta. A scris cartea **Evagatorium in Terrae Sanctae** (Pelerinaj la taramul sfant), terminata la 1490 . Este primul care mentioneaza ca arhiereul grec este inchis in Sfantul Mormant si iese cu Lumina, dupa Paul Walther (1481).

Adica asemenea cu ceremonia de azi !

Este al doilea dupa episcopul Areta care scrie ca Sfanta Lumina coboara din cer ca un fulger.

Diplomatul rus Vasili Poznyakov (1560)

Negustor si diplomat rus, originar din Smolensk pleaca la 1558 in Tara Sfanta ca reprezentant al primului tar rus al Rusiei, Ivan cel Groaznic.

A avut 3 misiuni.

1. L-a insotit pe patriarhul Ioachim al Alexandriei si pe Macarie episcopul Sfintei Manastiri Sfanta Ecaterina din Sinai.
2. A adus ajutorul de la tar pentru patriarhiile ortodoxe.

3. A notat toate obiceiurile religioase vazute.

In cronica sa scrie ca martor ocular la Paste.

“ Toata multimea vede binecuvantarea lui Dumnezeu, coborand din ceruri deasupra Sfantului Mormant sub chipul unei flacari cu multe culori, care coboara pe lespedea de marmura ca fulgerul din cer”

A vazut cum flacara coborata a aprins lumanarile din mana Patriarhului “in prezenta intregii lumi”

“Flacara lumanarilor pe care le tinea patriarhul nu ardea deloc”

Episcopul latin Bonifatie ignora interzicerea papei Grigorie al IX de a participa la ceremonie.

Coloana care se despică cu Sfanta Lumina (1579)

In acel an turcii au interzis intrarea ortodocsilor in Sfanta Biserica a Invierii. Nu este mentionat anul dar este scris ca patriarh la Ierusalim era Sofronie, la Constantinopol era Ieremia, la Alexandria era Silvestru, la Antiohia era Ioachim iar sultan era Murat III. Singurul an comun este 1579.

Patriarhul Sofronie al IV era in primul an al patriarhatului sau; a ramas langa usa bisericii langa o coloana rugandu-se pana se facuse deja noapte. Coloana s-a despicat si Sfanta Lumina a izbucnit din interiorul ei. Patriarhul a aprins lumanarea sa si a impartit lumina la ceilalti.

Relatarea o gasim in codicele **Monacensis Graec** 346 si cuprinde proshchitarul ieromonahului Anania scris la 1634 dupa o copie a unei lucrari mai vechi din 1608 scrisa tot de el. “Si atunci se spune ca a iesit Sfanta Lumina din acea coloana despre care am spus ca este crapata destul de mult”.

La editia de la Viena 1749 se mentioneaza in plus ca un emir Tunom (arab) a vazut Sfanta Lumina si aprinderea coloanei. Dar pentru ca a marturisit a fost ucis de ceilalti musulmani si trupul sau a fost ars. Este considerat mucenic al Ortodoxiei si este pomenit pe 18 aprilie iar sfintele lui moaste sunt la Sfanta Manastire Panaghia din Ierusalim.

Cronicarul moldovean Partenie Agheeu viziteaza Ierusalimul la 1845. El scrie in volumul II al cronicii sale:

„.. a cazut un trasnet si coloana din mijloc de pe partea din stanga s-a despicat si din despicatura si-a facut aparitia un foc”

Daca un foc sau o descarcare electrica au strabatut coloana cu o tensiune atat de inalta, acum 430 ani urmele ar trebui sa fie vizibile.

In anul 2008 fizicianul Andrei Volkov trimite niste fotografii omului de stiinta si profesorului Evghenie Mihailovici Morozov doctor in Stiinte tehnice profesor de fizica rezistentelor la Institutul de fizica mecanica din Moscova. Concluzia acestui profesor dupa analiza fotografiilor este clara. Asa cum este structura, fisura a putut apare numai ca rezultat al unei fisuri electrice. Dar cat de puternic transformator trebuia sa fie in sec al XVI cand nu se stia nimic despre energia electrica?

Profesorul grec Gheorghios A Papadopoulos de la Universitatea din Atena considera ca a fost simultan cu descarcarea electrica si o unda seismica.

Caracteristici:

1. Parametru comun : o lumina sau flacara – foc sau fulger care coboara in fata multimii intr-o epoca cand nu era nici electricitate nici posibilitatea producerii unui astfel de fenomen.
2. Aprinderea candelii neadormite si luminarea unui mormant gol, intunecat si pecetluit de la lumina care iese chiar din piatra pe care a fost pus Iisus.
3. Sincronizarea celor doua caracteristici: adica pogorarea luminii ceresti, aprinderea simultana a candelii si luminarea interiorului Sfantului Mormant.
4. Acest fenomen se petrece in fiecare an.
5. Doar in timpul celebrarii Pastelui ortodox
6. Doar daca slujba este facuta de ortodocsi.